

Konzultantský posudek na diplomovou práci bc. Jany Šípové Ústavní výchova s podtitulem Šance do života.

Práce se zabývá ústavní výchovou v České republice. Diplomantka koncipuje svoji práci komplexně, kromě sociologického pohledu podává i historické přehled vývoje institucionální péče o děti, o které se z různých důvodů nepostarala rodina, seznamuje nás s konkrétním vývojem v českých zemích od doby rakouské monarchie, diskutuje současnou zákonnou úpravu ústavní péče a v neposlední řadě nás seznamuje s vlastním výzkumem současných a bývalých klientů dětských domovů a s výsledky dotazování mezi zaměstnanci. Uvádí i řadu statistických údajů převážně z posledního období, kterými dokládá rozsah péče v různých typech ústavní péče, regionálně diferencované rozmístění. Využívá též prezentace některých dětských domovů a výzkumů, které v těchto domovech či na internetových stránkách. Diplomovou práci je opřena o dobrou znalost literatury české provenience, hodně je čerpáno z internetových zdrojů.

Sociologický pohled na ústavní výchovu řeší problematiku socializace v rámci ústavní výchovy (ve srovnání se socializací dětí žijících v rodině), pohled na ústav jako na totální instituci a otázky stigmatizace a etiketizace klientů ústavu (zda a jak se s nim setkávají, případně vyrovnávají). Na tyto otázky se snaží diplomantka odpovědět, odpovědi vyznívají vesměs pozitivně (ve srovnání s nedávnou minulostí). K tomu drobná poznámka, či výtku: argumentace je postavena na trochu jednostranných informacích, které zřejmě nemohou být zásadně kritické (často jde o „stránky“ dětských domovů, zprávy, oficiální sdělení).

Jako konzultant jsem si vědom, že jsem měl vést diplomantku k větší koncentraci textu na sociologický pohled na ústavní výchovu, na získávání informací i z druhé strany. A že jsem ji měl přesvědčit, že odbočky do vzdálenější historie jsou sice osvěžením práce, ale jejich souvislost s řešeným tématem je velmi volná.

Projekt předložené diplomové práce sliboval, myslím, rozsáhlejší vlastní výzkum, než nakonec byl realizován. Informace o provedených rozhovorech je nedostatečná (chybí počty zaměstnanců a bývalých klientů, v této části práce je pak využívána i anketa zorganizovaná jedním dětským domovem (internetová), o jejích parametrech též není moc řečeno. Uvádějí se nějaká procenta rozložení odpovědí na otázky, které více či méně spolu souvisejí (výsledky ankety?), pak nějaká shrnující povšechná tvrzení, která mají trochu nejasný datový podklad.

Jako konzultant vím, že diplomantka ze zdravotních důvodů nemohla uskutečnit zamýšlené hloubkové rozhovory především s klienty, kteří již opustili dětský domov, podobně se neuskutečnilo rozsáhlejší šetření mezi pracovníky dětských domovů. Pokus nahradit tento výpadek daty a informacemi z internetových zdrojů nemohl přinést dostatek informací právě o té „šanci do života“, která je zmíněna v titulu práce. Je to tak, že čtenář očekává, že v textu několikrát avizovaný vlastní výzkum přinese autentickou informaci jaký je výsledek ústavní výchovy (jak tedy žijí bývalí klienti, jaké mají zkušenosti se vstupem do normálního života...) a tato informace povede k vyhodnocení současného fungování dětských domovů. To se bohužel nepodařilo uskutečnit, takže práce nemá potřebnou gradaci a vlastně ani logicky očekávaný závěr.

Práci doporučuji k obhajobě. Vzhledem k výše uvedenému ji hodnotím známkou velmi dobře.

12.6. 2010

Milan Tuček